

Iktatószám: 91231-38/2020
Ügyintéző: dr. Nemes-Nagy Andrea
Tárgy: a TakarékJelzálogbank Nyrt. témavizsgálatának felügyeleti intézkedések alkalmazásával és bírság kiszabásával történő lezárása

H-JÉ-I-B-233/2020. számú határozat

A TakarékJelzálogbank Nyilvánosan Működő Részvénytársaságnál (székhely: 1117 Budapest, Magyar Tudósok körútja 9. G. ép.) (Jelzálogbank) hivatalból lefolytatott ellenőrzési eljárás megállapításai alapján a Magyar Nemzeti Bank (székhely: 1054 Budapest, Szabadság tér 9., telephely: 1013 Budapest, Krisztina krt. 39.) (MNB) a következő

h a t á r o z a t o t

hozza.

- I. Az MNB kötelezi a Jelzálogbankot, hogy a megállapításokban részletezett hiányosságok teljes körű kiküszöbölése, valamint a hatályos jogszabályoknak történő mindenkori megfelelés biztosítása érdekében
 1. A hitelkockázatok vonatkozásában legkésőbb 2020. október 31. napjáig
 - 1.1. vizsgálja felül az összes szabályozását (ideértve azok mellékleteit is), továbbá módosítsa azokat a jelenlegi és a mindenkor aktuális állapotnak megfelelően;
 - 1.2. a gyakorlati alkalmazással összhangban, az ellenőrizhetőséget egyértelműen és áttekinthetően biztosító módon alakítsa át az értékbecslők minősítésére irányadó belső szabályozását;
 - 1.3. úgy aktualizálja és hangolja össze szabályzatait, belső utasításait és az ingatlanértékelés ellenőrzési gyakorlatát, hogy a hitelbiztosítéki értékmegállapítási folyamat során alkalmazható piaci értékelő módszerek megfelelő kiválasztása és alkalmazása megfeleljen az irányadó jogszabályban foglaltaknak.
 2. Az informatika és információbiztonság területén legkésőbb 2021. január 31. napjáig
 - 2.1. a jogszabályi előírásokkal összhangban biztosítsa az informatikai rendszerek szabályozott, ellenőrizhető és rendszeresen ellenőrzött felhasználói adminisztrációját. Ennek keretében vizsgálja felül jogosultságkezelési gyakorlatát és szabályozását, valamint erősítse a jogosultságok nyilvántartásának, az összeférhetetlenségek meghatározásának és kezelésének, visszavonásának és ellenőrzésének folyamatait, illetve gondoskodjon a szükségtelen jogosultságok visszavonásáról. Erősítse a rendszerekben beállított jelszókövetelményeket, valamint vizsgálja felül az Active Directory címtárában alkalmazott autentikációs és jelszótárolási beállításait, és az egyes rendszerkompatibilitási függőségek felszámolásával, a kockázatokkal arányosan tiltsa az LM Hash tárolását és küldését.
 - 2.2. a jövőben mindenkor biztosítsa, hogy ügyfeladatokhoz harmadik személynek csak megfelelő kiszervezés keretében engedélyezzen hozzáférést. Ennek érdekében rendszeresen vizsgálja felül az egyes rendszereihez hozzáférő harmadik személyek körét, majd az előbbieket szerint elvégzett vizsgálat alapján mindenkor alkalmazza a kiszervezésre vonatkozó jogszabályi előírásokat azon cégek és személyek esetében, akik éles ügyfeladatokhoz vagy pénzügyi ágazati törvény által titokkörbe sorolt adatokhoz férhetnek hozzá.
- II. Az MNB rendkívüli adatszolgáltatás keretében előírja a Jelzálogbank számára, hogy a határozat rendelkező részének I. pontjában foglalt kötelezettségekkel kapcsolatos intézkedések teljes körű

Kapcsolattartás az E-ügyintézési tv. és az MNB tv. vonatkozó előírásai alapján elektronikus ügyintézés keretében lehetséges
(<https://era.mnb.hu/ERA.WEB/>).

Kérjük, hogy a Pénzpiaci szolgáltatás megfelelő almappájában található úrlapon keresztül küldjék meg dokumentumaikat, és felhívjuk figyelmüket, hogy az MNB által adott iktatószámot az úrlapon minden esetben feltüntetni szíveskedjenek.

végrehajtásának ellenőrzéséről készített – az igazgatóság által megtárgyalt és a felügyelőbizottság által jóváhagyott – belső ellenőri jelentését

1. a jelen határozat rendelkező rész I.1. pontjaira vonatkozóan legkésőbb 2020. november 30. napjáig;
2. a jelen határozat rendelkező rész I.2. pontjaira vonatkozóan legkésőbb 2021. február 28. napjáig küldje meg az MNB részére.

- III. Az MNB a Jelzálogbankot a határozat indokolásának I. pontjában foglaltak szerint megállapított jogszabálysértések miatt összesen 2.000.000,- Ft, azaz Kettőmillió forint összegű bírság megfizetésére kötelezi.

Az MNB felhívja a Jelzálogbank figyelmét, hogy amennyiben jelen határozatban előírt kötelezettségeknek nem, vagy nem teljeskörűen, illetve késedelmesen tesz eleget, az MNB-nek jogszabályban biztosított további felügyeleti intézkedések alkalmazására, illetve bírság kiszabására van lehetősége.

Az MNB eljárása során eljárási költség nem merült fel.

A kiszabott bírságot a kiszabásáról hozott határozat jogerőre emelkedésétől számított harminc napon belül kell az MNB 19017004-01678000-30900002 számú számlájára – „felügyeleti bírság” megjelöléssel, valamint a határozat számának feltüntetésével – befizetni. A bírság önkéntes befizetésének elmaradása esetén a közigazgatási végrehajtás szabályai kerülnek alkalmazásra. A bírság befizetésére meghatározott határidő elmulasztása esetén, a be nem fizetett bírságösszeg után késedelmi pótlék felszámítására kerül sor, amelynek mértéke minden naptári nap után a felszámítás időpontjában érvényes jegybanki alapkamat kétszeresének háromszázhatvanötöd része. A késedelmesen megfizetett késedelmi pótlék után nem számítható fel késedelmi pótlék. A késedelmi pótléket az MNB hivatkozott számú számlájára kell befizetni, a határozat számának feltüntetésével „késedelmi pótlék” megjelöléssel. A jogerősen kiszabott és meg nem fizetett bírságot, valamint a meg nem fizetett vagy késedelmesen megfizetett bírság miatt felszámított késedelmi pótléket az állami adóhatóság adók módjára hajtja be.

A határozat ellen közigazgatási eljárás keretében fellebbezésnek nincs helye, ugyanakkor az ügyfél, illetve az, akinek jogát vagy jogos érdekét a közigazgatási tevékenység közvetlenül érinti, jogszabálysértésre hivatkozással a határozat ellen annak közlésétől számított 30 (harminc) napon belül keresetlevéllel közigazgatási pert indíthat a Fővárosi Törvényszék előtt. A perben a jogi képviselet kötelező. A keresetlevelet a Fővárosi Törvényszékhez címezve az MNB-nél kell űrlapbenyújtás támogatási szolgáltatás igénybevételével benyújtani. (Az űrlapbenyújtás támogatási szolgáltatás elérhetősége: <https://www.mnb.hu/felugyelet/engedelyezes-es-intezmenyfelugyeles/hatarozatok-es-vegzesek-kerese>). A keresetlevél benyújtásának a határozat hatályosulására nincs halasztó hatálya, az ügyfél azonban azonnali jogvédelmet kérhet. A bíróság a pert főszabály szerint tárgyaláson kívül bírálja el. Tárgyalás tartását az ügyfél a keresetlevélben kérheti. A tárgyalás tartása iránti kérelem elmulasztása miatt igazolásnak nincs helye.

Indokolás

A TÉMAVIZSGÁLAT CÉLJA ÉS LEFOLYTATÁSA

Az MNB a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény (MNB tv.) 62. §-ában, 64. § (1) bekezdés c) pontjában, 64. § (5) bekezdésében, valamint a Jelzálogbank által 2019. április 15. napján átvett N-PR-I-77/2019. számú dokumentumbekérő végzésben foglaltak alapján – figyelemmel az MNB tv. 66. §-ára is –, 2019. április 16. napjától kezdődően témavizsgálatot (Vizsgálat) folytatott le a Jelzálogbanknál a jelzálog-hitelintézetéről és a jelzáloglevélről szóló 1997. évi XXX. törvény (Jht.) előírásainak való megfelelés ellenőrzése céljából. A Vizsgálat a Jht.-nak való megfelelés ellenőrzése kapcsán áttekintette többek között a kibocsátott jelzáloglevelek megfelelő fedezettségére, a fedezet nyilvántartására és értékelésére, a vagyonellenőr tevékenységére, a refinanszírozott intézményekkel történő kapcsolattartásra, a likviditásra, valamint az informatikai biztonságra vonatkozó előírások betartását.

A Vizsgálat alá vont időszak (Vizsgált Időszak) 2018. június 30. napjától a Vizsgálat lezárásának időpontjáig terjedt. A vizsgált időpont 2018. december 31. napja volt. A Vizsgálat részeként az MNB az MNB tv. 67. § (1) bekezdésében foglaltak alapján, a Jht. 22. §-ában rögzítettekre is tekintettel a 2019. május 13. napjától 2019.

június 14. napjáig terjedő időszakban helyszíni ellenőrzést tartott a Jelzálogbank helyszíni ellenőrzés kori székhelyén (1082 Budapest, Üllői út 48.).

Az MNB a Vizsgálat során tett megállapításait az MNB tv. 69. § (1) és (2) bekezdéseiben foglaltak alapján vizsgálati jelentésben (**Jelentés**) rögzítette, és azt 2020. április 6. napján észrevételezésre megküldte a Jelzálogbank részére. A Jelzálogbank a Jelentés megállapításai kapcsán az MNB-hez – a jogszabályi határidőn belül, – 2020. május 5. napján benyújtott beadványában (**Észrevételek**), valamint az Észrevételekhez csatolt alátámasztó dokumentumokkal tájékoztatta az MNB-t.

Az MNB az Észrevételeket és a benyújtott dokumentumokat áttekintette, kiértékelte és az abban foglaltakat a jelen határozatban foglalt döntésének meghozatala során figyelembe vette.

A jelen határozat a Jelzálogbankot érintően a Vizsgálat jogsértéseket megvalósító megállapításait és azok jogi minősítéseit, az Észrevételeket és azok értékelését, valamint a Vizsgálat során a Jelzálogbanknál megállapított jogsértések miatt a Jelzálogbankkal szemben alkalmazott jogkövetkezményt és azok indokait tartalmazza.

A VIZSGÁLAT MEGÁLLAPÍTÁSAI (i), A MEGÁLLAPÍTÁSOK MINŐSÍTÉSE (ii), AZ ÉSZREVÉTELEK ÉRTÉKELÉSE (iii)

I.1. HITELKOCKÁZAT

1.1. Szabályzatok aktualizálása

(i) A Vizsgálat során áttekintésre kerültek a Jelzálogbank által benyújtott szabályzatok és azok mellékletei, amelyek közül számos még az FHB Jelzálogbank Nyrt.-re, illetve az FHB Bankcsoportra hivatkozik.

Az FHB Bankcsoport a 2015. évtől kezdve jelentős – szervezeti és szerkezeti – átalakuláson ment keresztül, és a Takarékok Csoportba való beintegrálódásának hatására az FHB Kereskedelmi Bank Zrt. elnevezése 2018. áprilisban változott Takarékok Kereskedelmi Bank Zrt.-re, míg az FHB Jelzálogbank Nyrt. elnevezés 2018. júniusban Takarékok Jelzálogbank Nyrt.-re.

A Jelzálogbank – a szabályzatok módosításának várható időpontját tisztázni kívánó H.14 dokumentumbekérésre adott válaszában, a Vizsgálat helyszíni szakaszában – jelezte, hogy egyes felsorolt szabályzatok felülvizsgálati határideje 2019. II. félévében várható. Az MNB megjegyzi, hogy Jelzálogbank fent jelzett dokumentumbekérő válaszában feltüntetett szabályzatokon kívül a Vizsgálat további, az eredeti dokumentumbekérő keretében átadott szabályzatok és azok mellékletei esetében is azonosított olyat, amely az FHB Bankcsoportra, FHB Kereskedelmi Bankra és FHB Jelzálogbankra hivatkozik (például: 09/2018/01. számú Vezérigazgatói Utasítás - Hitelbiztosítéki érték megállapítás pénzügyi hitelintézet által átadott értékelési szakvélemények alapján; 08/2018/01. számú Vezérigazgatói Utasítás - Az értékglyelési rendszer eljárásrendje).

A Vizsgálat nem tartja prudensnek a fent említett gyakorlatot, mert álláspontja szerint az FHB Bankcsoport Takarékok Csoportba való integrációjának megvalósításához, megfelelő előkészítéséhez a hatályos szabályzatok és azok mellékleteinek módosítása is részét kellett volna, hogy képezzék a folyamatnak. (Helyszíni dokumentumbekérés: H.14.) [JZB1.]

(ii) A megállapításban foglaltak miatt a Jelzálogbank aktualizálatlan szabályozása nem áll teljes mértékben összhangban a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény (**Hpt.**) 98. § (1) bekezdésében foglaltakkal, amelyek megkövetelik a pénzügyi intézménytől, hogy a kihelyezések és kötelezettségvállalások megalapozottságát, áttekinthetőségét, a kockázatok felmérésének ellenőrzését és csökkentését lehetővé tevő, igazgatóság által elfogadott belső szabályzatot dolgozzon ki és alkalmazzon.

(iii) Az Észrevételekben a Jelzálogbank Az értékglyelési rendszer eljárásrendje és A hitelezési kockázat kezelése és tőkekövetelményének meghatározása során alkalmazandó ingatlan monitoring eljárási rendje (87/2009/03. BU) vonatkozásában kifejtette, hogy belső ellenőrzési vizsgálat előírta a szabályzat módosítását, az illetékes szakterület részére határidő módosítás került engedélyezésre a szabályzat aktualizálásához 2020. július 31. napjáig. A Hitelbiztosítéki érték megállapítás pénzügyi hitelintézet által átadott értékelési szakvélemények alapján címet viselő szabályzat kapcsán előadta, hogy a felülvizsgálata elkészült, az új szabályzat kiadása 2020. május 12. napjáig megtörténik. A Jelzálogbank az FHB Jelzálogbank Nyrt. Ingatlanok Hitelbiztosítéki érték Megállapítási Szabályzata (3/2010/03. VU) kapcsán jelezte, hogy aktualizálása jelenleg

folyamatban van, az illetékes szakterületek a szabályzatot véleményezték, és az Igazgatóság jóváhagyását követően az MNB részére kell a szabályzatot megküldeni engedélyeztetés végett. Az Észrevételekben írtak szerint továbbá Az ingatlanértékelés eljárási rendje (18/2012/03. BU) című szabályzat aktualizálásának, karbantartásának a felelőse – az FHB Bankcsoport megszűnésére tekintettel – a Takarékné Ingatlan Zrt.

Az Észrevételekben előadottak a megállapítás tényét nem cáfolják, csupán annak magyarázatát adják, illetőleg annak orvoslása érdekében részben már megtett, részben jövőben tervezett intézkedésekről adnak számot. Az ingatlanértékelés eljárási rendje (18/2012/03. BU) című szabályzat kapcsán az MNB helyt ad a Jelzálogbank észrevételének, elfogadva, hogy annak felelőse a Takarékné Ingatlan Zrt., e tény azonban a megállapításban írtakra nincs kihatással, az abban szereplő megfogalmazás módosítása nem indokolt, tekintettel arra, hogy példálózó jelleggel rögzíti a megállapítás, hogy a Jelzálogbank egyes szabályzatai vonatkozásában nem történt meg az aktualizálás, és e tekintetben a Jelzálogbank maga is elismerte a hiányosság fennállását. Az MNB a megállapítását tehát fenntartja, ugyanis úgy ítéli meg, hogy a szervezeti átalakulás után két évvel a prudens működéshez elengedhetetlen és reálisan elvárható, hogy a szabályozások záros határidőn belül felülvizsgálatra kerüljenek.

1.2. Értékbecslők minősítése

(i) A Vizsgálat a H.12 dokumentumbekérőben kérte a Jelzálogbankot, hogy küldje meg a Vizsgált Időszakban hatályos szabályzata (Értékbecslők Minősítő rendszere) szerint az értékbecslő minősítésekről készült statisztikákat, kimutatásokat, a minősítések eredményét, az esetleges felfüggesztéseket, kizárásokat a Takarékné Ingatlan Zrt.-vel alvállalkozói szerződésben álló értékbecslőkre vonatkozóan. A megküldött alvállalkozói minősítéseket tartalmazó, 2018. július 1. napjától 2019. június 30. napjáig terjedő vonatkozó idejű táblázat 50 értékbecslő cég 12 havi minősítését tartalmazza (összesen 600 minősítés). Egyetlen egy „A” minősítés kivételével az összes többi esetben az értékbecslő cégek „B”, „C”, „D”, illetve „nem releváns” kategóriába kerültek besorolásra. Ezzel ellentétben a szabályzati elvárások szerint 1-4 minősítési kategóriát (A+, A, B, C) alkalmaz a Jelzálogbank, ahol „B” és „C” kategóriákba sorolt értékelők 30, illetve 60 napra felfüggesztésre kerülhetnek, az időtartamot meghaladó, továbbra is fennálló hasonló minősítés után a Jelzálogbank visszavonhatja az értékelő jogosultságukat. A „D” kategóriára vonatkozó információt nem tartalmaz a szabályzat (Értékbecslők Minősítő rendszere 4. és 5. pontok).

A Vizsgálat H.17 dokumentumbekérése – egyebek mellett – a szabályzatban és a beküldött minősítési táblázatban alkalmazott eltérő minősítési kategóriákra (a Jelzálogbank által beküldött Alvállalkozói minősítés_20180701-20190630_JZB.xlsx excel táblázatban szereplő öt, D minősítésű eset: HÍRŐS Ingatlancentrum Kft. 201809 minősítési időszaka, L-NET Bt. 201811 minősítési időszaka, Loghi Bt. 201812 minősítési időszaka, SIMON KONZULT Kft. 201904 minősítési időszaka, Total Ingatlan Kft. 201811 minősítési időszaka) kért magyarázatot. A megküldött válasz szerint „nincs tudomásunk arról, hogy ki és mikor adhatott véletlenül téves információt az MNB felé, az 1. pontban hivatkozott leírás alapján ezen felvetésük is tisztázásra kerül.” A Jelzálogbank válaszában hivatkozott leírás azonban nem tartalmaz D minősítési kategóriát, tehát megállapítható, hogy a Jelzálogbank nem adott a Vizsgálat számára kielégítő magyarázatot a belső szabályozásában és a gyakorlatában alkalmazott minősítések eltérésére.

Az MNB továbbá a megállapítás kapcsán felhívja a figyelmet, hogy a Vizsgálatban benyújtott dokumentumok, illetve beadott válaszok helyességéért, valódiságáért mindenkor a Vizsgálat alá vont intézmény a felelős. A kérdéshez kapcsolódóan további dokumentáció nem került benyújtásra. (Előzetes dokumentumbekérés: J5; Helyszíni dokumentumbekérés: H.12, H.17) [JZB2]

(ii) Fentiek okán a Jelzálogbank saját belső szabályozásával sem teljes mértékben összhangban álló gyakorlata kétségessé teszi, hogy maradéktalanul képes legyen megfelelni a Hpt. korábbiakban már idézett 98. § (1) bekezdésében foglalt, a kihelyezések és kötelezettségvállalások megalapozottságát, áttekinthetőségét, a kockázatok felmérésének ellenőrzését és csökkentését lehetővé tevő szabályzat alkalmazására vonatkozó kötelezettségének.

(iii) Az Észrevételekben foglalt érvelés szerint az Ingatlan Zrt. által működtetett FÉT rendszerben készülnek a Jelzálogbank részére az értékbecslések. A szoftverben a cégek minősítési kategóriái A, B, C, D kategóriákkal vannak elnevezve. A minősítő rendszer leadott verziójában viszont A+, B, C, D kategóriák szerepeltek. A leadott minősítő rendszert ismertető leírás megfelel az alkalmazott minősítési elveknek, csak a minősítés jelzésére

szolgáltató betűk egy korábbi FÉT verzióknak megfelelően kerültek a szövegbe (ami a szövegben A+, az a FÉT-ben A; ami a szövegben A, az a FÉT-ben B; ami a szövegben B, az a FÉT-ben C; ami a szövegben C, az a FÉT-ben D).

Az Észrevételekben írtak a megállapításban írtak tényszerűségét nem cáfolják, annak magyarázatául szolgálnak, rávilágítva a FÉT rendszer által használt korábbi minősítő verzió és a szabályozásban leírt minősítő kategorizálás összhangjának, valamint a rendszer szoftver aktualizálásának hiányára. Az MNB a megállapítást változatlan formában fenntartja.

1.3. Ingatlan várható forgalmi és hitelbiztosítéki értékének megállapítása

(i) A Jelzálogbank az építési és építési engedélyhez kötött korszerűsítési munkával összefüggő ingatlanok értékelésénél a 3/2010/03. számú Vezérigazgatói Utasítás / FHB Jelzálogbank Nyrt. Ingatlanok Hitelbiztosítéki érték Megállapítási Szabályzata (HB Szabályzat) XII. pontja, a Várható Hitelbiztosítéki érték megállapításának szabályai bekezdése alapján az építési hitelekhez kapcsolódó első értékeléskor Várható Forgalmi érték (VFé) és Várható Hitelbiztosítéki érték (VHB) megállapítását várja el az értékbecslésekben, melynek a hivatkozott szabályzat alapján alapvető módja a költség alapú értékelési módszer használata.

Ez a módszertani elvárás az értékbecslők munkáját támogató „FHB” Ingatlan Zrt. Lakossági Ingatlanértékelési Kézikönyv 3.2.4. pontja az Értékelési módszer kiválasztásának szabályai 1. és 6. felsorolásában is azonosítható:

- „A piaci összehasonlító adatok elemzésén alapuló módszer alkalmazása minden esetben kötelező. Ezen kötelezettség alól kivétel, ha VHB-t kell megállapítani”

- „Építés (bővítés) alatt lévő ingatlanok esetén, vagy ha az épület műszaki készültségi foka nem éri el a 90%-ot, Várható Forgalmi és Hitelbiztosítéki értéket kell meghatározni. Ilyen esetben értékelést mindenképp költség alapú módszerrel kell, lehet elvégezni.”

A bekért mintákban (2019 előtti anyagok) az építési hitelekhez kapcsolódó értékbecslésekben a szabályzati elvárásoknak megfelelően a költség alapú módszer önálló módszerként alkalmazásának gyakorlata azonosítható. A költség alapú módszer önálló módszerként történő alkalmazása magában hordozza annak a kockázatát, hogy az ingatlan piaci/forgalmi és hitelbiztosítéki értékét alapvetően befolyásoló, illetve meghatározó értékképző tulajdonságok (lokáció, piaci -gazdasági környezet, stb...) érték módosító hatásai az épületre vonatkozóan nem kerülnek figyelembevételre, és a telekértéken felül lokációtól függetlenül minden esetben az építési költség kerül figyelembevételre piaci értéként.

Tekintettel arra, hogy a költség alapú módszer fejezi ki legkevésbé a tényleges piaci viszonyokat, az építési hitelek sajátosságainak figyelembevételével az ingatlan várható forgalmi és hitelbiztosítéki értékének meghatározására két módszer együttes alkalmazása elvárt. A mintában szereplő Várható Hitelbiztosítéki érték megállapítására készült 2019. évi értékbecslésekben már piaci összehasonlító módszerrel és költség alapú módszerrel egyaránt elvégezték az értékbecslést, így szükséges a szabályzatokat is összhangba hozni az új gyakorlattal. (Helyszíni dokumentumbekérés: H.9.) [JZB5.]

(ii) A Jelzálogbank megállapításban vázolt, 2019. év előtti gyakorlata nem felelt meg a termőföldnek nem minősülő ingatlanok hitelbiztosítéki értékének meghatározására vonatkozó módszertani elvekről szóló 25/1997. (VIII. 1.) PM rendelet 3. számú melléklet 4. pontjában írt, a hitelbiztosítéki érték megállapításánál alkalmazott különleges megkötéseknek, miszerint a hitelbiztosítéki érték meghatározásának folyamatában a piaci érték meghatározásakor a költség alapú módszer elsősorban ellenőrző számításokra szolgálhat. Kisebb jelentőségű, kiegészítő épületeknél, takart létesítményeknél és mezőgazdasági létesítményeknél alkalmazható önállóan.

(iii) Az Észrevételekben a Jelzálogbank a következőket adta elő. A lakossági értékelések szabályaira vonatkozó kézikönyv 2016. május 31. napján lépett hatályba. A kézikönyv 4. Építések értékelésével és felülvizsgálatával szemben támasztott követelmények fejezete az alábbiakat tartalmazza:

„A költségvetés realitásvizsgálatán kívül megállapításra kerül a jelenlegi és várható forgalmi érték is. A forgalmi értéket a piaci helyzet miatti korrekcióval alakítjuk ki. Az itt használt korrekció akkor megfelelő, ha az így megállapított forgalmi érték közel egyezne a piaci módszerrel megállapított értékkel.”

Az tény, hogy a HB Szabályzat nem írja elő az építési és építési engedélyhez kötött korszerűsítési munkával összefüggő ingatlanok értékelésénél a piaci módszer kötelező alkalmazását (ezt a szakmai egyeztetés alatt álló

új HB Szabályzat tervezet már tartalmazza), de a hivatkozott kézikönyv ezt már előírja. Valamint azt is, hogy a költség alapú értékelési módszer esetében a forgalmi érték képzésénél a piaci helyzet miatti korrekciót alkalmazni kell.

A FÉT rendszerben az alkalmazott módszereket az értékbecslőnek kell kiválasztani, ezt a szoftver nem figyeli, de az ellenőrzéskor és a jóváhagyáskor ezt kötelezően ellenőrizni kell. Amennyiben volt olyan vizsgált anyag, ahol a piaci módszerrel nem volt az ingatlan értéke meghatározva, azt ellenőrzés során ki kellett volna szűrni.

A Jelzálogbank egyúttal jelezte, hogy a jövőben még nagyobb hangsúlyt fektet az alkalmazott módszerek megfelelő alkalmazásának az ellenőrzésére.

Az Észrevételekben a Jelzálogbank nem vitatta, sőt, maga is elismerte az MNB megállapítását. Mivel a hiba a Vizsgált Időszakban fennállt, az MNB a megállapítását változatlanul fenntartja.

I.2. INFORMATIKA

2.1. Jogosultságkezelés

(i) A Bankmaster rendszer jogosultságnyilvántartása és a beállított jogosultságok összevetése 2019. március 19. napján megtörtént, eltérést a jogosultság visszaellenőrzés nem állapított meg. Az MNB által lekért „IDM-ben nyilvántartott JZB BankMaster jogosultságok exportja (név, azonosító, szerepkör, elemi jogosultság, szervezeti egység)” (IT.23) file tartalmát ütköztetve a „JZB BankMaster rendszerből kinyert jogosultságok listája (név, azonosító, szerepkör, osztály, rendszer információ, biztonsági szint, munkahely, fiók)” (IT.24) file tartalmával, a következők az eltérések. Az IDM-ben szerepel aktív felhasználóként, de nincs a Bankmaster-ben beállítva: cak, gya, kjk, kvs, lza, mzo, illetve a Bankmasterben beállított felhasználó, de az IDM-ből hiányzik: BMM, BNB, FEF, NBA, SAM, SHE, TAA, továbbá az IDM-ben szereplő KRZ felhasználó a Bankmasterben KNZ loginnal létrehozott.

A Bankmaster rendszerben a Back_office_ui „TERULET” 14 felhasználó „EASID FLG” mezője „D” besorolású, ami korlátlan hozzáférést biztosít – az IT.25: 15_2015_1. sz. melléklet.pdf szerint – a „BRN RANGE”=0019-0020 területeihez, de ezekre a felhasználókra eltérő jelszókövetelmények vonatkoznak a rendszerben beállított paraméterek alapján (Password level=„0” vagy „9”). Továbbá a beadott Bankmaster rendszerre érvényes jelszóelőírást tartalmazó DOM-P Informatikai Szolgáltató Zrt. 15/2015. számú vezérigazgatói utasítása „Rendszerszintű Biztonsági Utasítás Bankmaster/ZÁVA” szabályzat 7. Jelszó szabályok fejezete szerint a Bankmaster rendszerben „a belépési jelszó minimális hossza 4 karakter, de javasolt 8 karakteres jelszó használata”, vagyis elégségesnek tart csupán 4 karakter hosszú jelszó használatot is. A fentiek miatt a Bankmaster rendszerben beállított jelszó hossz paraméter a magas jogosultsággal rendelkező Back_office_ui (BB, BNB,GEE, KMM, KRZ, KSI, LKI, MDO, MU, MVI, SIE, TAA, TRI, ZKK) 14 munkatársának nem megfelelő.

A Jelzálogbank (IT szolgáltatója) úgy nyilatkozott, hogy „A Takarakekinfo részéről nem volt mappa jogosultság felülvizsgálat.”.

Az Active Directory-ban nem lejárt jelszóval rendelkező azonosítók listáját (name, passwordlastset, passwordneverexpires, enabled adatokkal) ütköztetve az IT kérdőív Mellekletek\46_Jogosultsag\Technikai_felhasznalok_nyilvantartasa.xlsx file-ban szereplő technikai felhasználókkal, megállapítást nyert, hogy a technikai felhasználók nyilvántartása nem teljes körű, mivel az IT.30-as listában szereplő 242 technikai felhasználó nem szerepel a technikai felhasználók listájában (Pl.: IUSR_FHBNT1 pwdLastSet=1998.02.16; DBAGENT pwdLastSet=1998.10.19; TsInternetUser pwdLastSet=2005.10.18).

Továbbá több természetes személyhez köthető aktív Active Directory-s azonosítóhoz szintén nem került beállításra jelszólejárati, így például, de nem kizárólagosan a „KozmaZ_fhb”, „BaloghB_mpbsz”, „FoltanyiT_exo”; „GorbeZ_mpbsz”, „HorvathT7_fhb”, „InczeZs_fhb”, „JenkinsA”, „KeresztesZsv_domp”, „Fancsalil_mpbsz”, „KohanCs_mpbsz”, „MazsarAM_mpbsz”, „NagyZ6_mpbsz”, „SalgaJM_domp”, „Szekelyhidym_pbsz”, „VarnagyT_mpbsz” azonosítókhoz.

A Jelzálogbank az Active Directory címtárában nem tiltotta le a LAN Manager (LM) Hash tárolásának és küldésének lehetőségét, így annak ismert gyengeségei miatt a jelszavak visszafejthetőségének kockázata fennáll.

A hozzáférési jogosultságok nem megfelelő kezelése, ellenőrzése azt eredményezheti, hogy a felhasználók a rendszerekben nem a szükséges minimális jogosultsággal rendelkeznek, ami az adatokhoz való illetéktelen hozzáférés kockázatát hordozza. (Helyszíni dokumentumbekérés: IT.22-31) [INF.04]

(ii) A Jelzálogbank a fenti gyakorlattal megsérti a pénzügyi intézmények, a biztosítók és a viszontbiztosítók, továbbá a befektetési vállalkozások és az árutőzsdei szolgáltatók informatikai rendszerének védelméről szóló 42/2015. (III. 12.) Korm. rendelet 3. § (2) bekezdésének c) pontjában foglaltakat, mivel a biztonsági kockázattal arányos módon nem gondoskodik a rendszer szabályozott, ellenőrizhető és rendszeresen ellenőrzött felhasználói adminisztrációjáról (hozzáférési szintek, egyedi jogosultságok, engedélyezésük, felelősségi körök, hozzáférés naplózás, rendkívüli események).

(iii) A Jelzálogbank a megállapítást nem vitatta. Az Észrevételekben jelezte, hogy a Vizsgálat óta a rendszerben beállított és a jóváhagyott, nyilvántartott jogosultságok többször is ellenőrzésre, összevetésre, a kilépett felhasználók törlésre kerültek, az esetleges eltéréseket tisztázta és javította, és ezt a gyakorlatot folytatni szándékozik a mindenkori naprakész megfelelés érdekében. A Jelzálogbank az MNB által feltárt hibák megszüntét tételesen újra ellenőrizni, és megszűnésüket, valamint az engedélyezett és beállított jogosultságok egyezését igazolni fogja.

Az Észrevételek a megállapítást elfogadták, a hibák kiküszöbölését szolgáló, egyrészt már megtett, másrészt tervezett intézkedésekről adtak tanúbizonyságot, melyekhez a Jelzálogbank részben evidenciát is csatolt. Az MNB utóbbiakat kockázatcsökkentő intézkedésként elfogadva a megállapításait változatlanul fenntartja, elvárva a még nem kezelt kockázatok maradéktalan felszámolását.

2.2. Ügyfeladatokhoz történő jogosulatlan hozzáférés

(i) A Jelzálogbank Bankmaster core rendszer fejlesztés és változás kezelési interjúján megállapítást nyert, hogy „GPO” Bankmaster azonosítóval rendelkező külső támogató személy a Jelzálogbank és a 2GP Rendezvényszervező és Tanácsadó Kft. (székhely: 1125 Budapest, Szarvas Gábor u. 65, Adószám: 14879908-2-43) között kötött megbízási szerződés jogviszonya alapján fér hozzá a Jelzálogbank rendszereiben lévő ügyfeladatokhoz. A szerződést a Jelzálogbank nem minősítette kiszervezési szerződésnek (ennek következtében értelemszerűen az MNB részére a kiszervezés ténye nem bejelentett) annak ellenére sem, hogy a Jelzálogbank által végzett 2018. évi kiszervezett tevékenységek ellenőrzése (JZB-A-015-2018) során a belső ellenőrzés megállapította, hogy a Jelzálogbanknak közvetlenül a 2GP Kft.-vel és a Díjbeszedő Nyomda Zrt.-vel (valamint alvállalkozójával, az EPDB Zrt.-vel) kötött szerződése kiszervezésnek minősülnek, azonban azok nem kerültek közzétételre az üzletszabályzatában, valamint bejelentésre az MNB számára, mint kiszervezett tevékenységek. Ezen hiányosság a Vizsgálat helyszíni szakasza alatt is fennállt.

Amennyiben nem szabályszerű keretek között, azaz nem kiszervezési szerződés keretében történik az ügyfeladatokhoz való hozzáférés, az jogosulatlan adathozzáférést, banktitoksértést eredményezhet. A 2GP Kft. és a Díjbeszedő Nyomda Zrt. (valamint alvállalkozója, az EPDB Zrt.) tevékenységeinek kezelési gyakorlata a nem prudens működés kockázatát hordozza, továbbá veszélyezteti azt a transzparenciát, ami biztosítaná az ügyfelek számára az adatfeldolgozásban részt vevők üzletszabályzaton keresztül történő megismerését. (Helyszíni dokumentumbekérés: IT.11, IT.23, IT43) [INF.05]

(ii) A Hpt. 6. § 58. pontja szerinti fogalom meghatározás szerint kiszervezésnek minősül, amennyiben a pénzügyi intézmény a pénzügyi vagy kiegészítő pénzügyi szolgáltatási tevékenységéhez kapcsolódó vagy jogszabály által végezni rendelt olyan tevékenységét, amelynek során adatkezelés, adatfeldolgozás vagy adattárolás valósul meg, nem önállóan végzi, hanem annak folyamatos vagy rendszeres elvégzésére tőle szervezetileg független személlyel köt szerződést.

A Hpt. 68. § (1)-(12) bekezdései tartalmazzák azokat a részletszabályokat, amelyek mellett a hitelintézet a pénzügyi és kiegészítő pénzügyi szolgáltatási tevékenységéhez kapcsolódó vagy jogszabály által végezni rendelt olyan tevékenységét, amelynek során adatkezelés, adatfeldolgozás vagy adattárolás valósul meg, kiszervezheti.

A Hpt. 68. § (1) bekezdésében foglaltak alapján a hitelintézet az adatvédelmi előírások betartása mellett szervezheti ki pénzügyi és kiegészítő pénzügyi szolgáltatási tevékenységéhez kapcsolódó, illetve jogszabály által végezni rendelt olyan tevékenységét, amelynek során adatkezelés, adatfeldolgozás vagy adattárolás valósul meg. A Hpt. 68. § (3) bekezdésében foglaltak alapján a hitelintézetnek a kiszervezési szerződés megkötését követő 2 munkanapon belül be kell jelentenie az MNB részére a kiszervezés tényét, a kiszervezést végző nevét és székhelyét, valamint a kiszervezés időtartamát. A Hpt. 68. § (4) bekezdése felsorolja a kiszervezési szerződés kötelező tartalmi elemeit, a 68. § (12) bekezdése pedig megköveteli, hogy a hitelintézet üzletszabályzatban tüntesse fel a kiszervezett tevékenységek körét és a kiszervezett tevékenység(ek) végzőjét. A Hpt. 164. § j) pontjában foglaltak értelmében nem jelenti a banktitok sérelmét a pénzügyi intézmény által kiszervezett tevékenység végzéséhez szükséges adatátadás a kiszervezett tevékenységet végző részére. Mindezek tükrében garanciális jelentőségű, hogy minden ügyfeladatot érintő, Jelzálogbankon kívüli harmadik személyek részére történő adatátadásra kizárólag megfelelő szervezeti keretek között, a banktitokra vonatkozó szabályok szigorú betartása mellett, a Hpt. 161-164. §-aiban nevesített kivételi esetkörben kerülhessen csak sor. Megfelelő szervezeti keretek biztosításának hiányában ugyanis fennáll a veszélye annak, hogy szenzitív, banktitokkörbe tartozó ügyfeladatokhoz férhetnek hozzá arra illetéktelen személyek. A Hpt. kiszervezésre irányadó szabályrendszere éppen azt a célt szolgálja, hogy az ügyfeladatot érintő tevékenységek végzésére garanciákkal övezett módon kerülhessen sor, az üzletszabályzatban való megjelenítés pedig lehetővé teszi a hitelintézet ügyfelei számára is transzparenssé tenni azon személyek/szervezetek körét, akik hozzáférhetnek banktitokkörbe tartozó adataikhoz.

A Jelzálogbank megállapításban rögzített gyakorlatának következtében nem érvényesültek az előbbieken ismertetett jogszabályi előírások.

(iii) A Jelzálogbank az Észrevételekhez csatoltan megküldte a 2GP Rendezvényszervező és Tanácsadó Kft.-vel és az EPDB Zrt.-vel kötött megállapodásokat, valamint az MNB felé tett bejelentéseket a kiszervezéssel kapcsolatban, valamint igazolta, hogy az ÁSZF-ben, illetőleg Üzletszabályzatban feltüntetésre kerültek a kiszervezett tevékenységet végzők. A Jelzálogbank a kockázatok mérlegelésénél annak figyelembevételét kérte az MNB-től, hogy a hiányosságot – ahogy azt az MNB a megállapításában is említi – a belső ellenőrzési mechanizmusok is feltárták és a kapcsolódó intézkedési tervek alapján a hiányosságok a Jelentés megküldésének időpontjára megszüntetésre kerültek.

Az Észrevételek a megállapításban rögzített tényeket nem vitatták, utólagosan megtett intézkedésekről adtak számot, dokumentumokkal alátámasztott módon. Az előbbieket szerint csatolt, az érintett szolgáltatókkal kötött kiszervezési szerződéseket, a kiszervezések MNB felé történő bejelentésének evidenciáit, valamint a Jelzálogbank frissített Üzletszabályzatait az MNB kockázatcsökkentő intézkedésként elfogadja, de mivel az MNB a tényállást a Vizsgálat helyszíni szakaszában a Jelzálogbank teljességi nyilatkozatával alátámasztott módon bemutatott bizonyítékok alapján tárta fel, az utólag bemutatott bizonyítékok a megállapítás korábbi fennállásának tényét és az MNB által alkalmazott intézkedés szükségességét nem befolyásolják.

Az MNB a megállapítását továbbra is fenntartja, hangsúlyozva, hogy az ügyfeladatok védelme kiemelt jelentőségű, így enyhítő körülményként nem vehető figyelembe, hogy a belső ellenőrzési mechanizmusok által már 2018-ban feltárt hiányosságok nem haladéktalanul, hanem csupán a Vizsgálat helyszíni szakaszát követően kerültek megszüntetésre, amelynek következtében megállapítható, hogy a Jelzálogbank a hiba felismerésétől számított közel fél évig nem intézkedett a hibás gyakorlat felszámolása érdekében.

AZ MNB ELJÁRÁSÁNAK ÉS DÖNTÉSÉNEK JOGALAPJA, AZ ÁLTALA ALKALMAZOTT INTÉZKEDÉSEK

Az MNB eljárásának és intézkedései alkalmazásának jogalapja

Az MNB tv. 4. § (9) bekezdése szerint az MNB ellátja a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletét

- a) a pénzügyi közvetítőrendszer zavartalan, átlátható és hatékony működésének biztosítása,
- b) a pénzügyi közvetítőrendszer részét képező személyek és szervezetek prudens működésének elősegítése, a tulajdonosok gondos joggyakorlásának felügyelete,
- c) az egyes pénzügyi szervezeteket, illetve a pénzügyi szervezetek egyes szektorait fenyegető, nemkívánatos üzleti és gazdasági kockázatok feltárása, a már kialakult egyedi vagy szektorális kockázatok csökkentése vagy megszüntetése, illetve az egyes pénzügyi szervezetek prudens működésének biztosítása érdekében megelőző intézkedések alkalmazása,

d) a pénzügyi szervezetek által nyújtott szolgáltatásokat igénybevevők érdekeinek védelme, a pénzügyi közvetítőrendszerrel szembeni közbizalom erősítése céljából.

Az MNB tv. 39. § (1) bekezdés c) és e) pontjai alapján, ha törvény eltérően nem rendelkezik, az MNB az MNB tv. 4. § (9) bekezdésében meghatározott feladatkörében ellátja – egyebek mellett – a Hpt. és a Jht. hatálya alá tartozó szervezetek, személyek és tevékenységek felügyeletét.

A Jht. 22. §-a alapján az MNB a jelzálog-hitelintézet felett a Hpt.-ben és a tőkepiacról szóló 2001. évi CXX. törvényben meghatározottakon túl különleges felügyeletet gyakorol. A különleges felügyelet keretében az MNB az általa összeállított vizsgálati terv szerint a jelzálog-hitelintézetnél évenként helyszíni ellenőrzést végez.

Az MNB tv. 42. § c) és d) pontjaiban foglaltak alapján az MNB az MNB tv. 4. § (9) bekezdésében meghatározott feladatkörében – egyebek mellett – ellenőrzi az MNB tv. 39. §-ában meghatározott törvények – így többek között a Hpt. és Jht. – hatálya alá tartozó személyek és szervezetek információszolgáltatási rendszerét és adatszolgáltatását, valamint a működésükre és tevékenységükre vonatkozó, az MNB feladatkörébe tartozó hazai jogszabályi rendelkezések és európai uniós jogi aktusok betartását, továbbá az MNB által hozott határozatok végrehajtását.

Az MNB tv. 45. § a) és e) pontjaiban foglaltak értelmében az MNB hatóságként jár el – egyebek mellett – az MNB tv. 4. § (9) bekezdésében meghatározott feladatkörében az MNB tv. 39. § (1) bekezdésében meghatározott törvények hatálya alá tartozó személyek, szervezetek, valamint tevékenységek feletti folyamatos felügyelet gyakorlása, továbbá az MNB tv.-ben, az MNB elnöke rendeleteiben és az MNB határozataiban foglalt rendelkezések megtartásának ellenőrzése során.

Az MNB tv. 46. § (1) bekezdés c) pontjában rögzítettek értelmében az MNB-nek törvényben meghatározott hatósági eljárása és ellenőrzése során az MNB tv.-ben és az MNB tv. 46. § a)-c) pontjaiban említett eljárásokban az MNB tv. 39. § (1) bekezdésében meghatározott törvények szerinti ügyfajtára irányadó különös eljárási szabályokban nem szabályozott kérdésekben az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (Ákr.) MNB tv. 46. § (2) bekezdésében meghatározott egyes rendelkezéseit megfelelően alkalmazni kell.

Az MNB tv. 48. § (1) bekezdés b) pontja szerint az MNB az MNB tv. 45. § a) pontjában meghatározott tevékenységének részeként ellenőrzési eljárást folytat le.

Az MNB tv. 48. § (2) bekezdése alapján az MNB az MNB tv. 39. §-ában, valamint a 45. § a) pontjában meghatározott felügyeleti tevékenységét helyszíni ellenőrzéssel, a rendszeres és rendkívüli adatszolgáltatásból származó adatok, az MNB részére megküldött dokumentumok, valamint a hivatalosan ismert tények ellenőrzésével és elemzésével végzi.

Az MNB tv. 62. § (1) bekezdésében foglaltak értelmében az MNB ellenőrzési jogköre az MNB tv., az MNB tv. 39. §-ában meghatározott törvények hatálya alá tartozó személy és szervezet működésére és tevékenységére vonatkozó jogszabályok, és az MNB elnöke rendelete megtartásának, valamint az MNB hatósági határozataiban foglaltak végrehajtásának ellenőrzésére terjed ki. Az MNB tv. 62. § (2) bekezdésében írtak szerint az MNB ellenőrzése az adatszolgáltatásból származó adatok ellenőrzését, valamint az MNB által hivatalból lefolytatott – helyszíni és helyszínen kívüli – ellenőrzési eljárást foglalja magába.

Az MNB tv. 64. § (1) bekezdés c) pontja alapján az ellenőrzési eljárás során az MNB témavizsgálatot végez.

Az MNB tv. 70. § (4) bekezdése szerint az MNB a vizsgálatot lezáró döntését a vizsgálati jelentésben foglalt megállapítások, valamint a rendelkezésre álló egyéb bizonyítékok, hivatalosan ismert és köztudomású tények alapján hozza meg.

Az MNB tv. 75. § (1) bekezdés a) pontjában foglaltak értelmében, ha az MNB az MNB tv. 62. § (2) bekezdése szerinti ellenőrzés végén vagy az általa hivatalosan ismert tények alapján megállapítja az MNB tv. 62. § (1) bekezdésében meghatározott jogszabályok vagy az MNB hatósági határozatában meghatározott kötelezettség megszegését, elkerülését, elmulasztását, késedelmes vagy hiányos teljesítését, – ha törvény eltérően nem rendelkezik – az MNB tv. 39. §-ában meghatározott törvények hatálya alá tartozó személy, szervezet esetén az

MNB tv. 39. §-ában meghatározott, az adott tevékenységre vonatkozó jogszabály szerinti intézkedést, kivételes intézkedést alkalmazza, illetve bírságot szab ki.

Az MNB tv. 75. § (3) bekezdése szerint az intézkedéseket az MNB együttesen és ismételten is alkalmazhatja.

Az MNB tv. 75. § (4) bekezdésében foglaltak alapján az MNB az intézkedések alkalmazásánál tekintettel van:

- a) a szabályszegés vagy mulasztás súlyosságára,
- b) a cselekménynek a biztonságos működésre vagy a piacra gyakorolt hatására,
- c) a cselekménynek az MNB tv. 62. § (1) bekezdésében meghatározott jogszabályok hatálya alá tartozó személyekre és szervezetekre, valamint annak tagjaira vagy ügyfeleire gyakorolt hatására,
- d) a cselekménynek a pénzügyi intézményrendszer más tagjaira gyakorolt hatására,
- e) a szabályszegéssel vagy a mulasztással előidézett kockázatra, a kár mértékére, illetve a sérelemdíj-követelés alapjául szolgáló személyiségi jogsérelem nagyságára és a kárenyhítési hajlandóságra,
- f) a felelős személyek által az MNB-vel kapcsolatban tanúsított együttműködésre,
- g) az intézkedéssel érintett személy jó- vagy rosszhiszeműségére, az általa a szabályszegéssel vagy a mulasztással elért vagyoni előnyre és az elkerült vagyoni hátrányra,
- h) az intézkedés alapjául szolgáló adatok, tények, információk eltitkolására, illetve annak szándékára, valamint
- i) a szabályok megsértésének ismétlődésére, és gyakoriságára.

A Hpt. 184. § (1) bekezdés a) pontjában foglaltak értelmében az MNB mérlegeli az intézkedés szükségességét, ha a pénzügyi intézmény megsérti a Hpt., az eredményes, megbízható és független tulajdonlásra vagy a prudens működésre vonatkozó jogszabályok, valamint a tevékenységére vonatkozó egyéb jogszabályok előírásait, vagy tevékenységét nyilvánvalóan nem elvárható gondossággal végzi, így különösen ha döntési, eljárási szabályzatai nem felelnek meg az előírásoknak, vagy a működés során ezeket nem tartja be.

A Hpt. 185. § (1) bekezdésében foglaltak értelmében az előírások megsértése vagy hiányosság megállapítása esetén – ha azok a pénzügyi intézmény prudens működését jelentősen vagy súlyosan nem veszélyeztetik – az MNB a Hpt. 185. § (1) bekezdés a)-h) pontjaiban meghatározott intézkedéseket alkalmazhatja.

Az intézkedések alkalmazását megalapozó körülmények és az intézkedések célja, az MNB döntése

Kötelezések (I.)

A Hpt. 185. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja szerint az előírások megsértése vagy hiányosság megállapítása esetén – ha azok a pénzügyi intézmény prudens működését jelentősen vagy súlyosan nem veszélyeztetik – az MNB kötelezheti a pénzügyi intézményt, hogy tegye meg a szükséges intézkedéseket a Hpt. vagy a prudens működésre vonatkozó jogszabályok előírásainak betartására, a feltárt hiányosságok megszüntetésére.

A fentiekre figyelemmel, illetve a jelen határozat indokolásában kifejtett megállapítások és jogszabályi előírások alapján, a Vizsgálat során az MNB által feltárt jogszabálysértő hiányosságok miatt a Jelzálogbankkal szemben elsődlegesen a Hpt. hivatkozott 185. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja szerinti kötelezés intézkedés alkalmazásáról határozott az MNB.

A kötelezés intézkedés alkalmazása során az MNB az MNB tv. 75. § (4) bekezdésében meghatározott körülmények közül a b) pont alapul vételével elsődlegesen a cselekménynek a Jelzálogbank biztonságos működésére gyakorolt hatására volt tekintettel.

Az MNB az MNB tv. 75. § (4) bekezdése szerinti mérlegelési jogkörben úgy ítélte meg, hogy mindenekelőtt a kötelezés intézkedés szükséges ahhoz, hogy a Jelzálogbank a Vizsgálat által feltárt belső szabályozásbeli, illetőleg informatikai hiányosságokat, hibákat megfelelően reparálja a prudens működés helyreállítása érdekében. Erre figyelemmel a kötelezés alkalmazását látta az MNB indokoltnak azon jogalkalmazói cél eléréséhez, hogy a Jelzálogbankot a jövőben visszatartsa a hasonló típusú jogsértések megvalósításától, továbbá ösztönözze az említett jogszabálysértések kiküszöbölésére.

A cselekménynek a Jelzálogbank biztonságos működésére gyakorolt hatása körében az MNB arra volt figyelemmel, hogy a jogszerű működéshez elengedhetetlen a jogszabályokkal teljes mértékben összhangban álló szabályozás kialakítása illetőleg alkalmazása, informatikai vonatkozásban a megfelelő jogosultságkezelés és a banktitokkörbe tartozó adatok maximális védelme. Előbbiek kiemelt jelentőségűek az MNB ellenőrzési

feladatainak ellátása érdekében, ezért bármilyen csekély mértékű hiányosság felmerülése esetén az MNB-nek meg kell tennie a szükséges intézkedéseket a feltárt hibák megszüntetése végett.

Az MNB az egyes kötelezések elvégzésére biztosított teljesítési határidőket úgy határozta meg, hogy a Vizsgálat által feltárt kockázatok mielőbb megszüntetésre kerüljenek, egyúttal elegendőek legyenek a jelen határozat rendelkező részének I. pontjában előírt intézkedések Jelzálogbank általi teljes körű végrehajtására.

Rendkívüli adatszolgáltatás előírása (II.)

A Hpt. 185. § (1) bekezdés c) pontja alapján az előírások megsértése vagy hiányosság megállapítása esetén – ha azok a pénzügyi intézmény prudens működését jelentősen vagy súlyosan nem veszélyeztetik – az MNB a pénzügyi intézmény számára rendkívüli adatszolgáltatási kötelezettség teljesítését írhatja elő.

Az MNB tevékenységének célja a felügyelt intézmények prudens működésének elősegítése, és feladata a határozatai végrehajtásának ellenőrzése is. Az MNB-nek közvetlenül a felügyelt intézmény számára elrendelt rendkívüli adatszolgáltatás keretében van lehetősége arra, hogy az annak teljesítéseképpen megküldött jelentés alapján visszamenőlegesen számonkérje az adott intézménnyel szemben alkalmazott intézkedés folyamatos, de legkésőbb az előírt határidőkben történő végrehajtását.

Ezért a Hpt. fentebb hivatkozott 185. § (1) bekezdés c) pontja alapján az MNB tv. 75. § (4) bekezdésében foglalt mérlegelési jogkörben a b) pont, vagyis az egyes mulasztásoknak illetőleg hibáknak a Jelzálogbank biztonságos működését hátráltató, nem aktualizált szabályozása és informatikai gyakorlata miatt az MNB a Jelzálogbank részére a határozat rendelkező részének II. pontjában foglalt rendkívüli adatszolgáltatások előírásáról döntött annak érdekében, hogy nyomon követhesse a kötelezések megvalósítását.

Az MNB a rendkívüli adatszolgáltatás teljesítési határidejét az egyes kötelezések teljesítési határidejéhez igazítottan állapította meg.

Felügyeleti bírság kiszabása (III.)

A bírság szankció jogalapja

Az MNB tv. 75. § (1) bekezdés a) pontja alapján, ha az MNB a Vizsgálat végén vagy az általa hivatalosan ismert tények alapján megállapítja az MNB tv. 39. §-ában meghatározott jogszabályok, vagy az MNB hatósági határozatában meghatározott kötelezettség megszegését, elkerülését, elmulasztását, késedelmes vagy hiányos teljesítését, – ha törvény eltérően nem rendelkezik – a Jelzálogbank esetén – többek között a Hpt. fentebb szintén hivatkozott 185. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja és c) pontja szerinti intézkedések alkalmazása mellett – az MNB tv. szerinti bírságot is kiszabhat.

Az MNB tv. 76. § (1) bekezdése alapján az ellenőrzött személlyel vagy szervezettel szemben kiszabható bírság összege százezer forinttól kétmilliárd forintig terjedhet.

A bírság kiszabásának indoka

Az MNB célja – figyelemmel az MNB tv. korábban már idézett 4. § (9) bekezdés b) és d) pontjaira – a pénzügyi közvetítőrendszer részét képező szervezetek prudens működésének elősegítése, valamint a pénzügyi szervezetek által nyújtott szolgáltatásokat igénybevevők érdekeinek védelme. E törvényi célok elérése érdekében az MNB határozottan, következetesen és szigorúan fel kíván lépni az ellenőrzési eljárásai során feltárt, vagy az általa hivatalosan ismert tények alapján tudomására jutott minden olyan magatartással szemben, amely sérti vagy veszélyezteti pénzügyi közvetítőrendszer zavartalan, átlátható és hatékony működését, illetve alkalmas a pénzügyi közvetítőrendszer részét képező szervezetek prudens működésének ellehetetlenítésére.

Ebben a tekintetben az MNB ellenőrzési tevékenysége akkor tekinthető hatékonynak, ha betölti a jogszabályi rendeltetését, azaz felfedi – többek között – a pénzügyi szolgáltatási tevékenységet végző szervezetek és személyek által elkövetett jogszabálysértéseket, és azok miatt arányos, következetes és kiszámítható jogkövetkezményt, megfelelő jellegű és mértékű intézkedést, illetve szankciót alkalmaz. Ezáltal tud hatékonyan

megfelelni az MNB a pénzügyi közvetítőrendszer feletti felügyeletet gyakorló hatósági jogkörében a megelőző (preventív) szerepének, és lehet képes megakadályozni a pénzügyi piacok zavarait.

Az MNB előbbieken említett célkitűzéseit a Vizsgálat lezárása során a Jelzálogbankkal szemben alkalmazandó megfelelő felügyeleti intézkedés, illetve szankció kiválasztása, illetőleg annak szükséges és arányos mértékének a megállapítása során is következetesen érvényre kívánta juttatni a határozat. Ennek mérlegelése során az MNB elsődlegesen az alábbiakból indult ki.

A jogszerű működéshez egyrészt elengedhetetlen, hogy a pénzügyi intézmények a mindenkor hatályos jogszabályi előírásoknak megfelelő belső szabályozással rendelkezzenek, a változásokat (legyen az akár szervezeti, szerkezeti) belső szabályozásukban záros határidőn belül lekövezzék. A nem megfelelően aktualizált szabályozás azt eredményezheti, hogy a Jelzálogbank adott esetben jogszabályokkal összhangban álló gyakorlat folytatása esetén is megsérti a saját belső szabályozásában előírtakat. Másrészt az informatika területén kiemelt jelentőségű a szenzitív adatokhoz történő hozzáférési jogosultságok megfelelősége.

Figyelemmel az MNB-nek a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletének ellátása tekintetében az MNB tv. korábban már hivatkozott 4. § (9) bekezdésében rögzített céljaira, az MNB-nek a rendelkezésére álló intézkedések gondos kiválasztása mellett meg kell tennie minden szükséges lépést a Jelzálogbank jogszabályokkal teljes mértékben összhangban álló szabályozásának elérése, továbbá az adatvédelem maradéktalan érvényre juttatása érdekében. Emellett az MNB-nek a jogsértő magatartások feltárásával és a kiküszöbölésükre irányuló határidős kötelezettségterjesztések előírásával preventív módon meg kell akadályoznia a titokkörbe tartozó adatok illetéktelenek általi megismerhetőségének lehetőségét.

A Vizsgálat a Jelzálogbanknál több, önmagában mérsékelt, illetőleg alacsony kockázati besorolású belső szabályozási anomáliát tárt fel. E hiányosságok azonban – az MNB által megakadályozni kívánt – nagyobb fokú kockázatok kialakulásának veszélyét is magukban hordozzák, ugyanis összességükben rámutatnak arra, hogy a Jelzálogbankon belül a szabályzatok felülvizsgálatára nem fordítanak kellő hangsúlyt. Az egyes informatikai jogosultságok, hozzáférések körében feltárt hiányosságokat az MNB szintén bírság kiszabását megalapozó körülménynek tekintette, ugyanis az MNB célja – egyebek mellett – a pénzügyi szolgáltatásokat igénybevevő ügyfelek érdekeinek védelme, ezért garanciális jelentőségű a titokkörbe tartozó információk megfelelő kezelési gyakorlatának, az adekvát szervezeti keretek kialakításának a biztosítása.

Mindezek mellett az MNB álláspontja szerint a határozati megállapításokban foglalt mulasztások rávilágítottak arra is, hogy a Jelzálogbank által a Vizsgált Időszakban alkalmazott eljárások és munkafolyamatok a feltárt formájukban, amennyiben azokon a Jelzálogbank nem változtat, nem biztosítják kellőképpen azon ellenőrzési mechanizmusok megfelelő működését, amelyek a határozat indokolásában korábban hivatkozott jogszabályoknak (Hpt., 42/2015. (III. 12.) Korm. rendelet) nem megfelelő gyakorlatot feltárhatják és kiküszöbölhetik.

Mindezek alapján, tekintetbe véve a Jelzálogbanknál a Vizsgált Időszakra vonatkozóan feltárt hiányosságokat, az MNB úgy ítélte meg, hogy a feltárt mulasztások száma, összhatása a Jelzálogbank számára érzékelhető anyagi hátránnyal járó intézkedés alkalmazását is szükségessé teszi. Erre figyelemmel az MNB a Jelzálogbankkal szembeni enyhébb intézkedések egyidejű alkalmazása mellett további szankció alkalmazásáról döntött.

Az MNB a kifejtettek mérlegelése során a Jelzálogbanknál bekövetkezett szabályszegések miatt szükséges és arányos jogkövetkezményként – a Jelzálogbankkal szemben alkalmazott kötelezés és rendkívüli adatszolgáltatás intézkedés mellett – bírság szankció alkalmazását is indokoltnak tartotta. A bírság kiszabásának szükségességéről a határozat indokolásában rögzített jogsértések jellegére és számára, valamint arra figyelemmel döntött az MNB, hogy az alkalmazott jogkövetkezménynek egyszerre kell szolgálnia mind az egyedi (speciális), mind az általános (generális) – a többi pénzügyi szereplőre informatív, figyelem felhívó erővel ható – prevenciók célokat. Az MNB megítélése szerint a jogszabályi megfelelésre való kötelezés, valamint a rendkívüli adatszolgáltatási kötelezettség előírása önmagukban a jelen esetben nem elégségesek annak a kívánt joghatásnak az érvényre juttatására, hogy a Jelzálogbankot rábírják a jelenlegi és a jövőben felmerülő kockázatok teljes körű, megfelelő és hatékony kezelésére.

A jogszabályokkal összhangban álló szabályozás és a megfelelő informatikai hozzáférési jogosultságok biztosítása, valamint az ügyfeladatok maradéktalan védelme a Jelzálogbank prudens működése szempontjából

kiemelt jelentőségű, ezért az MNB a Jelzálogbanknál a jelen határozatban részletezett egyes hiányosságokat proaktív módon köteles megelőzni, meggátolni.

A kifejtettek okán a határozat rendelkező része 1.1-2. pontjainak alapjául szolgáló jogszabálysértések miatt – az enyhébb súlyú kötelezés és rendkívüli adatszolgáltatási kötelezettség előírása intézkedéseken túlmenően – az MNB a bírságot tartotta alkalmasnak arra, hogy a Jelzálogbank és valamennyi pénzügyi szolgáltatási tevékenységet végző pénzügyi szereplő, illetőleg a teljes pénzügyi közvetítőrendszer részére jelezze azt, hogy a szóban forgó jogsértések bekövetkezését az MNB a Jelzálogbank számára közvetlen anyagi hátrányt is jelentő felügyeleti intézkedéssel szankcionálja, egyúttal kikényszeríti azok kiküszöbölését. Ezért az MNB a határozat rendelkező részének III. pontjában foglaltak szerint az I. és II. pontban alkalmazott intézkedések mellett egyidejűleg a Jelzálogbankkal szembeni bírság szankció alkalmazásáról döntött.

A bírság kiszabása során mérlegelt körülmények és a bírság összegének megállapítása

Az MNB tv. fentebb hivatkozott 76. § (1) bekezdése szerint irányadó, százezer forinttól kettőmilliárd forintig terjedő bírságkeretre tekintettel a bírságösszeg meghatározásánál az MNB tv. 75. § (4) bekezdése alapján figyelembe veendő mérlegelési körülmények körében – az a), b), c), e) és f) pontok tükrében – az MNB az alábbiakra volt tekintettel:

- A feltárt szabályszegések, illetve mulasztások súlyossága (MNB tv. 75. § (4) bekezdés a) pontja) tekintetében az MNB súlyosító körülményként értékelte, hogy – az MNB ellenőrzési gyakorlatában – a jelen határozatban kifogásolt öt megállapítás közül az [INF.04] jelentős hiányosságnak minősül.
- A cselekménynek a biztonságos működésre vagy a piacra, a cselekménynek az MNB tv. 62. § (1) bekezdésében meghatározott jogszabályok hatálya alá tartozó személyekre és szervezetekre, valamint annak tagjaira vagy ügyfeleire gyakorolt hatása, illetve a szabályszegéssel előidézett kockázat (MNB tv. 75. § (4) bekezdés b), c) és e) pontjai) tekintetében a határozatban fentebb kifejtettek alapján az MNB súlyosító körülményként értékelte, hogy az informatika terén feltárt jogsértések, amennyiben időben nem kerültek volna feltárára illetőleg orvoslásra, magukban hordozták védett adatok illetéktelenek általi megismerhetőségének a veszélyét. A Jelzálogbanknál kifogásolt szabályszegések egyedi szinten merültek fel, és a konkrét esetekben a Jelzálogbank biztonságos működését nem veszélyeztették, azok összességükben mégis alkalmasak lehetnek az adatvédelmi szabályozással elérendő célok és a szektorszintű védelem megvalósításának gyengítésére, különös figyelemmel arra is, hogy a Jelzálogbank a jelzálog-hitelintézeti szektor jelentős, erős hatásbesorolású szereplője.
- Az MNB-vel kapcsolatban tanúsított együttműködés (MNB tv. 75. § (4) bekezdés f) pontja) körében enyhítő körülményként értékelte az MNB azt, hogy a Jelzálogbank a Vizsgálat során mindvégig együttműködő magatartást és a jogsértések felderítésének eredményességét szolgáló közreműködést tanúsított, illetve több esetben a feltárt hiányosságok felszámolása érdekében utólag – Észrevételekben igazolt – intézkedéseket kezdett meg, illetőleg foganatosított.

A fentiek alapján a jelen határozat indoklásában kifogásolt jogszabálysértések miatt kiszabott bírság összegét – az MNB tv. 75. § (4) bekezdésében foglalt mérlegelési szempontok előbbiek szerinti értékelésére és a fentebb kifejtett, a bírság kiszabása körében értékelt körülményekre tekintettel – 2.000.000,- Ft, azaz Kettőmillió forintban állapította meg az MNB. Az MNB megítélése szerint a törvényi bírságkereten belül ez a bírságösszeg alkalmas arra, hogy a Jelzálogbankot a jövőre nézve visszatartsa a hasonló típusú jogsértések megvalósításától, egyúttal a többi piaci szereplő számára jelezze, hogy az MNB a határozatban foglalt egyes jogsértések bekövetkezésének megállapítását az ügy egyedi szempontjait is figyelembe vevő, megfelelő nyomatékú jogkövetkezmény alkalmazásával szankcionálja.

A határozat a már hivatkozott jogszabályi előírásokon, valamint az MNB tv. 49/C. (1), (2), (5) és (7) bekezdésein alapul.

A határozat meghozatalára az MNB nevében, az MNB tv. 4. § (9) bekezdésében és 39. § (1) bekezdés c) és e) pontjaiban biztosított hatáskörben, az MNB tv. 13. § (1) bekezdésére és (11) bekezdés a) pontjára figyelemmel, a Magyar Nemzeti Bank egyes hatósági döntéseivel kapcsolatos hatáskörgyakorlás, valamint a hatáskör gyakorlója helyettesítésének részletes szabályairól szóló 45/2019. (XII. 18.) MNB rendelet (45/2019. MNB Rendelet) 2. § (3) bekezdés a) pont aa) alpontja alapján került sor. A határozat aláírására a 45/2019. MNB

Rendelet 6. § (1) bekezdése, továbbá helyettesítés esetén a 45/2019. MNB Rendelet 7. § (1) bekezdés a) pontja alapján került sor.

A határozattal kiszabott bírság befizetésének módja és befizetésére rendelkezésre álló időtartam az MNB tv. 77. § (1) bekezdése alapján került meghatározásra. A közigazgatási végrehajtás szabályainak a kiszabott bírság meg nem fizetése kapcsán való alkalmazási lehetősége az MNB tv. 55/A. § (1) bekezdésén és az Ákr. 132. §-án alapul. A késedelmi pótlék MNB általi felszámításának lehetőségét az MNB tv. 55/A. § (1) bekezdése és 169. § (3) bekezdése, valamint az Ákr. 135. §-a biztosítja.

A határozat elleni jogorvoslatról szóló tájékoztatás az MNB tv. 46. § (2) bekezdés 18. pontján, az Ákr. 112. §-án, 113. § (1) bekezdés a) pontján, 114. § (1) bekezdésén, a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény 4. § (1) bekezdésén és a (3) bekezdés a) pontján, 6. §-án, 12. § (1) bekezdésén, 13. § (3) bekezdés ad) pontján, 17. § a) pontján, 18. § (1) bekezdésén, 27. § (1) bekezdés b) pontján, 28. §-án, 29. § (1) bekezdésén, 39. § (1) és (6) bekezdésein, 50. § (1) bekezdésén, 77. § (1)-(2) bekezdésein, 157. §-án, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 72. § (1) bekezdésén, 114. §-án, 608. § (1) bekezdésén, 630. §-án, valamint az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény 9. § (1) bekezdés a), illetve b) pontján alapul.

A határozat az MNB tv. 46. § (1) bekezdése, valamint (2) bekezdés 14. pontja értelmében az Ákr. 82. § (1) bekezdése alapján annak közlésével végleges.

Budapest, 2020. augusztus 26.

A Magyar Nemzeti Bank nevében eljáró

Dr. Kandrács Csaba
a Pénzügyi szervezetek felügyeletéért és
fogyasztóvédelemért felelős alelnök

ELEKTRONIKUSAN ALÁÍRT IRAT